

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1940.

Andra kammaren.

Nr 20.

Måndagen den 16 december.

Kl. 4 e. m.

Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes av herr förste vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 10 innevarande december.

§ 2.

Herr förste vice talmannen lämnade på begäran ordet till

*Svar på
interpellation.*

Chefen för folkhushållningsdepartementet, herr statsrådet **Eriksson**, som anförde: Herr talman! Med andra kammarens tillstånd har herr Pettersson i Dahl frågat, om jag uppmärksammat, att kostnaderna för kristidsnämndernas verksamhet mångdubbelt tyngre drabbade mindre och fattigare kommuner än större och mera bärkraftiga, samt om jag hade för avsikt att framlägga förslag syftande till ändring av dessa förhållanden.

I olika sammanhang har jag kunnat iaktta, att kostnaderna för den lokala kristidsförvaltningen belasta kommunerna ojämnt. Detta är emellertid ej något för kristidsuppgifterna särskilt utmärkande, utan detsamma gäller ju beträffande åtskilliga andra allmänna uppgifter, som åvila kommunerna. Den högst skiftande belastning som de allmänna uppgifternas fullgörande medför för olika kommuner sammanhänger ju med de mycket betydande ojämnheter i kommunernas skatteunderlag.

För att närliggande kommuner skola ha möjlighet att gemensamt fullgöra vissa kommunala uppgifter och dela kostnaderna härför gälla som bekant bestämmelser om kommunalförbund. Även i fråga om den lokala kristidsförvaltningen har möjlighet öppnats att bilda kommunala kristidsförbund för att underlätta ett samgående mellan angränsande kommuner. Förslag till bildande av dylika förbund ha emellertid ofta mött motstånd från de olika kommunerna själva. Allt eftersom krisarbetet tilltar i omfattning och behovet av skolad biträdeshjälp åt nämndordförandena ökas, vidgas dock möjligheterna att på denna väg vinna kostnadsbesparingar.

Även om möjligheten att bilda kommunalförbund utnyttjas, lär det ej kunna undvikas, att betydande ojämnheter beträffande kostnaderna alltjämt kvarstå. Naturligtvis kan det med hänsyn härtill ifrågasättas att överväga ytterligare åtgärder i utjämningens syfte. För att kunna bedöma denna fråga erfordras emellertid längre erfarenhet och framför allt bättre överblick över förhållandena än som nu står till buds. Det lokala kristidsarbetet har tills för några månader sedan varit av jämförelsevis ringa omfattning. Numera är emellertid detta arbete betydande och kan förmodas bli så även i fortsättningen. Med anledning härav hade jag, redan innan förevarande spörsmål framställdes i

Svar på interpellation. (Forts.)

riksdagen, under hand anmodat livsmedelskommissionen att verkställa utredning rörande den av krisarbetet förorsakade ekonomiska belastningen av kommunerna. Först när resultatet av denna utredning föreligger blir det möjligt att närmare bedöma behovet av och taga ställning till frågan om ytterligare åtgärder från det allmännas sida i syfte att få till stånd en utjämning av kommunernas kostnader på detta område.

I anledning av den jämförelse, som interpellanten gjort mellan förhållandena i förevarande hänseende under förra världskriget och de nu rådande, anser jag mig böra erinra om att läget denna gång är i viss mån ett annat. Principen om kommunernas skyldighet att bestrida kostnaderna för fullgörande av kristidsuppgifterna har av riksdagen godtagits; genom den år 1939 antagna kommunala fullmaktslagen äro kommunernas skyldigheter i fråga om krisarbetet numera klart fastslagna. Så var icke förhållandet under förra kriget. Vidare har man under denna kris på olika sätt — bland annat med avseende å formerna för utdelning av inköpskort och meddelande av licenser — sökt att i görligaste mån begränsa de lokala krisorganens arbetsuppgifter och därmed förbilliga den kommunala förvaltningsapparaten.

Såsom ett område, där staten skulle kunna bereda lindring i kostnaderna för kristidsnämnderna, har interpellanten nämnt postförsändelserna, för vilka under förra världskriget tjänstebrevsrätt fanns medgiven. Sedan tiden för förra världskriget ha emellertid ej endast på detta område inskränkningar vidtagits i fråga om rätten att använda tjänstebrev. Vägledande för den restriktivare praxis som nu i allmänhet råder beträffande beviljande av tjänstebrevsrätt äro uttalanden vid 1932 och 1933 års riksdagar. Efter avstyrkande av generalpoststyrelsen och statskontoret har Kungl. Maj:t ej heller funnit skäl bevilja kristidsnämnderna tjänstebrevsrätt. Från generalpoststyrelsens sida framhölls därvid, bland annat, att det, för den händelse de lokala krisorganen erhöle tjänstebrevsrätt, skulle bli nödvändigt att ålägga dem att hålla postbok eller att förteckna avgående postförsändelser å reversal och att det därför icke kunde innebära någon nämnvärd arbetsbesparing att komma i åtnjutande av tjänstebrevsrätt.

Härefter yttrade

Herr **Pettersson** i Dahl: Herr talman! Jag skall be att till herr statsrådet och chefen för folkhushållningsdepartementet få framföra mitt tack för att han varit vänlig besvara min interpellation. Såsom av interpellationen framgick har denna tillkommit därför att dessa kristidskostnader drabba kommunerna så ojämnt. Detta har också statsrådet konstaterat, och statsrådet säger även mycket riktigt, att det icke bara är dessa kostnader, som belasta kommunerna ojämnt, utan att detsamma gäller även beträffande åtskilliga andra allmänna uppgifter, som åvila kommunerna, vilket sammanhänger med de mycket betydande ojämnheterna i kommunernas skatteunderlag.

Nu säger herr statsrådet, att för att i någon mån minska dessa kostnader finns det möjlighet att bilda kommunala förbund, s. k. kristidsförbund. Statsrådet säger vidare, att detta ofta har mött motstånd från de olika kommunerna själva, och så är verkligen förhållandet. Jag skulle vilja ifrågasätta, huruvida icke just detta att bilda kommunala kristidsförbund, d. v. s. större enheter, åtminstone i många fall icke innebär någon besparing för kommunerna. Det har tidigare framkommit protester häremot, och vad som bland annat ligger bakom denna interpellation är, att man inom kommunerna i många fall ansett det vara oriktigt med detta samgående. Nu vet jag mycket väl, att det icke är något tvång med dessa kommunalförbund, ty när kommunerna

Svar på interpellation. (Forts.)

protesterat däremot, har saken blivit omprövad, och i vissa fall har resultatet därav blivit, att de medgivits få egna kristidsförvaltningar. Detta förhållande gäller icke endast nere i Halland utan även i andra delar av riket. Jag har här i min hand ett tidningsurklipp för den 11 december, där det talas om att ett tiotal kristidsförbund i Östergötland skola upplösas från och med den 1 januari nästa år. De berörda socknarna skola därefter dels bilda egna kristidsdistrikt dels sammanslutas till mindre kristidsförbund. Detta göra de tydligen därför att de icke anse sig hava gjort någon besparing på den tidigare organisationen. Det är klart, att de kunna ha gemensam administration, men då måste de som regel ha det ordnat så, att ledamöterna från de olika socknarna få ett litet arvode, om än blygsamt, och på det sättet kunna de icke få ned kostnaderna i någon nämnvärd grad.

Sedan tillkommer kanske en ytterligare olägenhet, nämligen den att det blir rätt så lång väg till vederbörande expedition. Det kristidsförbund, som jag i min interpellation omnämnt, har icke så stora avstånd men i alla fall så pass stora, att där finnas orter, där man har två mil till den s. k. kristidsnämndsordföranden. Det framgår ju av detta, att anordningen kan medföra vissa olägenheter.

Nu säger statsrådet, att han redan innan denna interpellation framställdes hade gått i författning om verkställande av en undersökning rörande den av kristidsarbetet förorsakade ekonomiska belastningen av kommunerna. Såvitt jag kan bedöma detta vill jag gärna tyda svaret så, att statsrådet har under övervägande att om möjligt komma fram med ett förslag till underlättande av kommunernas svårigheter härvidlag.

Vidare säges det i svaret, att riksdagen själv har godtagit principen om kommunernas skyldighet att bestrida kostnaderna för dessa uppgifter, och att genom den år 1939 antagna kommunala fullmaktslagen kommunernas skyldigheter i detta avseende blivit klart fastslagna. Men man trodde väl knappast den gången i riksdagen, att denna lag skulle föra med sig sådana ojämnheter, som att till exempel den ena kommunen skulle slippa ifrån med 3 öre per skattekrona för dessa ändamål, medan det för en annan kommun skulle springa upp till 1 krona per skattekrona och därutöver. Jag vill i detta sammanhang nämna, att det kristidsförbund, som jag talat om, icke är ensamt om att ha så höga kostnader. Det är rätt många kommuner, som ha dylika höga kostnader.

När riksdagen en gång antagit en fullmaktslag, varigenom kommunerna ålagts vissa skyldigheter i dessa avseenden och även i viss mån bestämt det arvode, som skall betalas, tycker man, att det bör vara rimligt att dessa ojämnheter komma bort.

Jag har vidare i min interpellation talat om skillnaden mellan förhållandena nu och under förra kristiden ifråga om tjänstebrevsrätten. Herr statsrådet berörde på tal härom det beslut, som riksdagen 1932—33 fattade och som innebar vissa inskränkningar i tjänstebrevsrätten. Vad som låg bakom det beslutet var, tänker jag, den utredning, som vederbörande statsråd föranstaltade år 1932. Jag har i riksdagsbiblioteket tagit litet del av dessa handlingar. Jag fann att dåvarande departementschefen framförde det förslaget, att tjänstebrevsrätt skulle få åtnjutas allenast av institutioner, vilkas verksamhet avser allmänna ändamål av den betydelsen att de anses böra tillgodoses av statsmedel. Nu kan det väl här åtminstone diskuteras, huruvida icke den verksamhet, som kristidsorganen ha att sköta, kan anses höra till sådan grupp av verksamhetsområden, som berättigar till åtnjutande av tjänstebrevsrätt. Nu säger herr statsrådet, att om detta skall genomföras, måste dessa organ åläggas att föra någon sorts brevbok eller dylikt, och att detta faller sig synnerligen svårt.

Svar på interpellation. (Forts.)

Utan att vilja försäkra någonting tror jag dock att systemet med brevbok åtminstone i en del fall redan tillämpats. En del personer, som ha hand om denna krisförvaltning, ha även åtskilliga andra uppgifter vid sidan härom, och för att kunna hålla dem i sär äro de nästan nödsakade att föra s. k. brevbok. Jag tror inte, att de skäl, som herr statsrådet åberopade, tala mot att för dessa krisorgan återinföra tjänstebrevsrätten.

Jag ber att få sluta med att uttala den förmodan, att den utredning, som herr statsrådet igångsatt, måtte leda till en lindring härvidlag för de kostnader, varom här är fråga.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes:

första särskilda utskottets utlåtanden och memorial:

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition rörande bemyndigande för Kungl. Maj:t att i vissa fall medgiva eftergift beträffande krigskonjunkturskatt, m. m.;

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 och 5 §§ förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt ävensom en i ämnet väckt motion; och

nr 13, angående ersättning åt av utskottet vid behandling av vissa ärenden anlitade biträden; samt

andra särskilda utskottets utlåtanden och memorial:

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till förlagskapital för inköp av förnödenheter m. m.;

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till torvberedning å vissa staten tillhöriga mossar;

nr 62, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om reglering av vissa arvoden m. m.;

nr 63, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avtal rörande leverans av flygmateriel till staten;

nr 64, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till anläggningar för utnyttjande av vissa staten tillhöriga malmfyndigheter m. m.;

nr 65, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa byggnadsarbeten vid försvarsväsendet;

nr 66, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till ytterligare förlagskapital för Svenska gengasaktiebolaget;

nr 67, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av vedproduktionen jämte i ämnet väckta motioner;

nr 68, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.;

nr 69, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till förmalningsersättningar jämte i ämnet väckta motioner,

nr 70, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ekonomiskt stöd åt den som lidit förlust i anledning av vissa åtgärder som vidtagits för militära ändamål;

nr 71, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående kristillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 72, angående kristillägg åt vissa befattningshavare vid riksdagens verk m. fl.;

nr 73, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lärares avlönings- och anställningsförhållanden under tid, då undervisningen inställes eller begränsas på grund av vid krig eller krigsfara vidtagna anordningar eller till följd av bränslebrist eller av annan dylik orsak, m. m.;

nr 74, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statens tecknande av aktier i Aktiebolaget Träkolsbriketter;

nr 75, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en lånefond för anskaffande av gasgeneratorer för vissa fartyg;

nr 76, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning till importörer och exportörer för vissa krigsförluster;

nr 77, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående för skilda ändamål å drift- och kapitalbudgeten äskade anslag, hänförliga till tilläggsstat I för budgetåret 1940/41;

nr 78, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag dels om anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar å tilläggsstat I för budgetåret 1940/41, dels ock i fråga om vissa allmänna spörsmål, som beröra riksstaten och tilläggsstat I för samma budgetår; och

nr 79, angående ersättning till viss av andra särskilda utskottet anlitad personal.

§ 4.

Ledighet från riksdagsgörömaalen beviljades herr *Gezelius* under 3 dagar fr. o. m. den 17 dec.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.17 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Tisdagen den 17 december.

Kl. 4 e. m.

Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes av herr andre vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollen för den 11 innevarande december.

§ 2.

Herr andre vice talmannen lämnade på begäran ordet till

*Svar på
interpellation.*

Chefen för folkhushållningsdepartementet, herr statsrådet **Eriksson**, som anförde: Herr talman! Med kammarens tillstånd har herr De Geer frågat mig, om från min sida åtgärder vore att förvänta, syftande till en av det nuvarande läget betingad förenkling på restauranglivets område.

Såsom motiv för att särskilda åtgärder borde vidtagas i syfte att åvägbringa förenkling inom restauranglivet åberopar interpellanten *dels* angelägenheten att vinna besparingar i förbrukningen av livsmedel, *dels* psykologiska synpunkter: det är, såsom interpellanten uttrycker det, ur folkgemenskapens synpunkt önskvärt, att en viss utjämning sker. Såvitt jag rätt förstått interpellanten, tänker han sig, att förenklingen, för att få den omfattning han finner önskvärd, måste genomföras medelst föreskrifter av myndigheterna — föreskrifter som skola vara tvingande och generella. Från främmande länder pekar interpellanten på vissa åtgärder, som där vidtagits med anledning av akut livsmedelsbrist: köttlösa dagar, dagar då endast kokt mat får serveras, förbud mot smörgåsbord, förbud mot vinservering vissa dagar etc. Han vill icke, att vi utan vidare skola kopiera andra länders exempel på detta område. Vi böra taga hänsyn till våra speciella förhållanden. Såsom möjliga åtgärder i vårt land anför interpellanten: en minskning av antalet rätter på matsedlarna, en framflyttning av tiden för spritservering från kl. 12 till exempelvis kl. 3 e. m., en tidigare stängning av restaurangerna eller i varje fall en inskränkning i beviljade tillstånd till extra förlängning.

För att sätta mig in i de frågor, som interpellanten berört, har jag införskaffat utredning *dels* från chefen för kontrollstyrelsen, *dels* från ordföranden i statens livsmedelskommission. Jag har även haft samtal med ett par ledande restaurangmän för att höra deras mening i ämnet.

Det är till en början tydligt, att en begränsning av restaurangernas rörelsefrihet i fråga om användning och servering av livsmedel har blivit följderna av de ransoneringar som genomförts. Denna begränsning har skett i olika former och med skiftande stränghet beträffande olika varuslag. Strängast äro restriktionerna genomförda beträffande bröd, som icke får av restaurangerna utlämnas till gästerna annat än mot kupong.

Svar på interpellation. (Forts.)

I fråga om kaffe, te och kakao utgör restaurangernas tilldelning för närvarande 60 procent av den beräknade förbrukningen under motsvarande tidsperiod 1939. Kuponger till inköpskort avfordras endast sådana gäster, som regelbundet intaga en eller flera måltider på samma restaurang.

Beträffande socker är tilldelningen till restauranger för närvarande 80 procent av den normala förbrukningen. Kuponger avfordras gäster, som regelbundet intaga minst två måltider på samma restaurang.

Licenser för inköp av mjöl, gryn och bröd tilldelas restauranger mot kuponger till restaurangkort. Därutöver erhålles licens för inköp av mjöl för matlagningsändamål till en myckenhet av högst 80 procent av restaurangens normala förbrukning för sådant ändamål.

I fråga om fläsk erhålla restaurangerna 50 procent av sin normalförbrukning, vilken beräknats med ledning av förbrukningen under de tre första veckorna i september i år. Gäst, som intager en huvudmåltid dagligen å samma restaurang, skall varje vecka lämna en kupong till inköpskortet för fläsk och den som intager två måltider dagligen skall lämna två sådana kuponger per vecka. Livsmedelskommissionen har fått möjlighet att bestämma att maträtter, som till väsentlig del bestå av fläsk eller fläskkonserver, få serveras endast viss eller vissa veckodagar. Någon sådan föreskrift har kommissionen emellertid ännu icke givit.

Vad beträffar matfettförbrukningen på restaurangerna gälla enligt en mellan livsmedelskommissionen och Sveriges centrala hotell- och restaurangförening träffad överenskommelse vissa begränsningar, som utformats i en skrivelse från föreningen till dess medlemmar. I denna skrivelse erinras, att försörjningsläget under vintern beträffande matfett ej medger högre förbrukning än cirka 250 gram per person och vecka, och att denna förbrukning får fördelas mellan smör och margarin med ungefär hälften på vardera varan. Överenskommelsen avser en nedskärning av den totala matfettförbrukningen inom restaurangrörelsen till högst 80 procent av den normala förbrukningen, och föreningen framhåller vikten av att medlemmarna ställa sig överenskommelsen till noggrann efterträttelse. Medlemmarna uppmanas att ej låta smör tillhandahållas å allmänt smörgåsbord utan endast i portioner om högst 25 gram till varje måltid, varjämte personalens smörportioner böra inskränkas till högst 20 gram per dag. Vidare uppmanas i skrivelsen till åtgärder i syfte att nedbringa restaurangernas ostförbrukning.

Bland de åtgärder, som interpellanten hänvisar till, står främst minskning av antalet rätter på matsedlarna. Enligt vad som uppgivits för mig har en inskränkning i maträtternas antal på matsedlarna i allmänhet skett redan före interpellationens framställande. Att en tendens i denna riktning varit märkbar bekräftas också av chefen för kontrollstyrelsen. I den cirkulärskrivelse från restaurangföreningen rörande begränsning av matfettförbrukningen, som jag nyss omnämnt, har föreningen även uppmanat medlemmarna att begränsa antalet rätter på matsedlarna.

På tal om frågan om inskränkning av antalet rätter på matsedlarna har interpellanten uttalat såsom sin mening, att det inte kan undvikas, att rester som förfaras bli mindre om antalet rätter är begränsat. Samma tankegång ligger naturligtvis bakom den då och då förda diskussionen, om smörgåsbord bör i nuvarande läge få serveras på restaurangerna eller ej.

Från restauranghall har framhållits, att restaurangerna numera äro utrustade med kylutrymmen i en omfattning, som gör det möjligt att fullständigt tillvarataga råvaror och mer eller mindre färdiglagad mat som blir över från en måltid. Det som inte åtgår till gästerna användes till personalens utspisning eller till att bereda andra rätter till en följande måltid. I eget ekono-

Svar på interpellation. (Forts.)

miskt intresse måste restauratören, framhåller man, vara angelägen om att råvarorna tillvaratagas och rester utnyttjas. Man förklarar, att det är oriktigt att påstå, att själva matåtgången blir nämnvärt större, om något flera rätter finnas upptagna på matsedlarna. En annan sak är, att det antagligen medför billigare driftkostnader, om maträtternas antal hålles inom snäva gränser. Man försäkrar också från restaurangmännens sida, att kyltekniken är så högt utvecklad, att i en modern och välskött restaurangrörelse ingenting behöver förfaras, även om man tillhandahåller gästerna smörgåsbord med ett relativt rikt urval av rätter.

För egen del har jag kommit till den uppfattningen, att det med hänsyn till det aktuella läget i fråga om livsmedelsförsörjningen icke finnes tillräcklig anledning att nu tillgripa tvångsregleringar i syfte att generellt minska antalet rätter på matsedlarna eller förhindra servering av smörgåsbord. Jag förutsätter, att livsmedelskommissionen följer dessa frågor med uppmärksamhet och att kommissionen tar upp frågan om generella åtgärder till inskränkning av livsmedelsförbrukningen inom restaurangrörelsen, för den händelse livsmedelsituationen skulle bli sådan, att ett ingripande med hänsyn därtill befinner påkallat. Jag är efter den utredning jag företagit benägen att tro, att om generella åtgärder i avseende å restaurangrörelsen skola medföra någon större besparing i fråga om förbrukningen av livsmedel, måste åtgärderna vara mycket radikala; därav följer å andra sidan, att om dylika radikala ingrepp skola företagas, situationen måste vara så allvarlig, att ingreppen framstå såsom motiverade. Man kan enligt min mening icke undgå att därvid taga med i beräkningen ett bedömande av de verkningar ingripandena kunna få för de inom restaurangnäringen arbetande företagen och för de inom näringen anställda.

En annan sak är, att partiella ingrepp kunna finnas nödvändiga för att minska åtgången inom restaurangrörelsen av vissa särskilda varuslag i samband med ransoneringar eller andra åtgärder för minskande av konsumtionen.

Radikala restriktioner i fråga om rätternas antal å matsedlarna skulle troligen få en rätt stor betydelse i fråga om bränsleförbrukningen. Det lär väl också vara på detta område, som den av interpellanten framförda tanken på en tidigare stängning av restaurangerna skulle få sin huvudsakliga betydelse. Genom en sådan tidigare stängning skulle säkerligen besparingar vinnas i fråga om både bränsle och lyse. I vad mån en tidigare stängningstid skulle medföra någon starkare begränsning av livsmedelsförbrukningen på restaurangerna är svårare att avgöra. Även härvidlag torde resultatet bli beroende på hur strängt man vill genomföra restriktioner. Därvidlag är ju att märka, att för närvarande restaurangernas ordinarie stängningstid är mycket växlande mellan olika orter i landet. På somliga platser är stängningstiden kl. $\frac{1}{2}$ 11, på andra kl. 11, på åter andra kl. 12. I fråga om spritförtäringen upplyser kontrollstyrelsens chef, att erfarenheten visat, att spritförtäringen föga påverkas genom en tidigare stängningstid. Från restaurangnäringens sida har framhållits, att en tidigare ordinarie stängningstid, liksom också en minskning eller indragning av tillstånden till extra förlängning, skulle ha en menlig inverkan på företagets ekonomi. Jag anser mig också böra nämna, att representanter för Svenska musikerförbundet för mig framhållit, att en indragning av dansaftnarna enligt deras mening skulle ställa restaurangmusikerna inför mycket allvarliga arbetslöshetsproblem.

Frågan huruvida tiden för spritserveringens början bör flyttas från kl. 12 till kl. 3 e. m. förefaller mig knappast vara av någon större betydelse för folkhushållningen. Chefen för kontrollstyrelsen avstyrker en sådan ändring.

Såsom jag inledningsvis nämnt har interpellanten framhållit, att även psy-

Svar på interpellation. (Forts.)

kologiska synpunkter motivera åtgärder till förenkling av restauranglivet. Jag är ense med interpellanten därom, att tidsförhållandena mana till förenkling i restaurangvanorna. Men kravet på ett sobert levnadssätt gäller väl i själva verket hela vår livsföring och icke endast restauranglivet. Personligen tror jag, att målet vinnes bättre genom opinionsbildning och anpassning på frivillighetens väg än genom tvångsföreskrifter, särskilt om dessa, såsom här ifrågasatts, skulle avse endast en del av samhällslivet. Det förefaller mig i varje fall klokt att åtminstone i första hand lita till denna väg och först i andra hand tillgripa tvångsregleringar.

Härefter yttrade

Herr De Geer: Herr talman! Jag ber att till herr statsrådet få framföra ett tack för svaret å interpellationen. Det var i form negativt, men i viss mån är jag i alla fall tillfredsställd med detsamma.

Under den långa tidrymd, som gått sedan interpellationen väcktes, har en del av de önskemål jag framställt gått i uppfyllelse. Särskilt vill jag framföra ett tack för den synnerligt omsorgsfulla förberedelse, som legat före svarets avfattande.

Om jag sålunda ej har stor anledning att kommentera herr statsrådets svar, så må det kanske, herr talman, vara mig medgivet att härifrån svara alla andra, som svarat mig. Under den tid, som gått sedan interpellationen väcktes, har jag fått ett otal svar icke blott i tidningarna utan även i brev, såväl anonyma som öppna; och icke minst under mina restaurangbesök har jag fått veta om denna interpellation både en och två gånger.

Med hänsyn till den stora uppmärksamhet, som den väckt, att döma av alla tidningsartiklar m. m., kan det vara lämpligt att svara härifrån. Det är egentligen i tre hänseenden jag mött kritik.

För det första har man sagt: varför skall just restaurangnäringen drabbas av inskränkningar, då den är så hårt drabbad förut? Vad skulle disponenten säga, om järnhanteringen utsattes för motsvarande restriktioner? På det vill jag svara, att denna hantering liksom andra får sin »mat» rätt beskuren. Sålunda få vi använda 80 procent kol mot förut, 60 procent koks, 20 procent av vissa metaller o. s. v. I det avseendet har min kritik således blivit bönhörd.

Den andra och mera väsentliga anmärkningen, som också herr statsrådet var inne på, är att ingen nämnvärd besparing vinnes genom inskränknig av antalet maträtter. Mot detta påstående vill jag på det bestämdaste protestera. Jag kan peka på två omständigheter, som bevisa, att restauratörerna ha fel.

För det första är det erfarenheten från andra länder. Vi ha sett, hur i våra grannländer i Skandinavien, i Tyskland och till och med i England på senare tid långt gående restriktioner införts på detta område. Säkerligen skulle dessa restriktioner ej hava införts, om icke vederbörande varit medvetna om, att de skulle medföra besparingar. För resten, se på restauratörernas egna åtgärder! Redan före interpellationen ha, enligt vad jag också hörde statsrådet nämna, betydande inskränkningar gjorts för att vinna besparing. Kan man minska antalet rätter från 20 till 15, kan man minska från 15 till 10 och ännu lägre. Särskilt under den sista tiden ha ytterligare inskränkningar vidtagits.

Till sist har man sagt, att vi ha i dessa tider så tråkigt i alla fall. Varför då öka tristessen genom att minska nöjena? Denna uppfattning är ganska beklämmande. Som jag ser saken, skola nöjena icke vara beroende av den kvantitet mat och dryck, som serveras på våra restauranger. I det hänseendet kunna vi hämta lärdom från andra länder. Jag skulle vilja visa restauratörerna på restaurangerna i nöjeslivets huvudstad i världen — ty det är väl ändå Paris.

Svar på interpellation. (Forts.)

Genomsnittligt konsumerar man där vida mindre mat och dryck vid varje måltid än i Stockholm — och har det betydligt trevligare.

Jag tror nog, att min interpellation, ehuru den negativt besvarats, såsom jag också väntat, kanske gjort någon nytta genom den diskussion, som den föranlett. Jag vill icke alls göra gällande, att orsaken till de inskränkningar, som på allra senaste tiden skett på restaurangerna, kan föras tillbaka till interpellationen. Men en inskränkning har skett. Jag har själv räknat antalet rätter på en del restaurangers matsedlar och funnit en ganska tydlig beskärning undan för undan.

Till sist vill jag säga, att jag på intet sätt gjort mig till talesman för asketism. Men hänsynen till det allvarliga läget kräver i allt vidare kretsar av vårt folk, att vissa beskärningar vidtagas just på restauranglivets område.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 3.

Föredrogs, men bordlades åter första särskilda utskottets utlåtanden nr 11 och 12.

§ 4.

Föredrogs första särskilda utskottets memorial, nr 13, angående ersättning till utskottet vid behandling av vissa ärenden anlitade biträden.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 5.

Föredrogs, men bordlades ånyo andra särskilda utskottets utlåtanden och memorial nr 60—78.

§ 6.

Föredrogs andra särskilda utskottets memorial, nr 79, angående ersättning till viss av andra särskilda utskottet anlitad personal.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 7.

Anmälades och godkändes andra särskilda utskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 80, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare anslag till flottans ersättningsbyggnad;

nr 81, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till skifferoljeverk;

nr 82, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till uppförande av brandtorn m. m.;

nr 83, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anskaffande av vissa motorbrandsprutor för industriens behov; och

nr 84, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av vissa anslag till det civila luftskyddet.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härafter kl. 4.21 e. m.

In fidem
Sune Norrman.